

8 sönd. efter trefaldighet

Predikan i Osby kyrka, 6 aug 2006

”Andlig klarsyn”

Matt 7:15-21

Akta er för de falska profeterna, som kommer till er förklädda till får men i sitt inre är rovlystna vargar. 16På deras frukt skall ni känna igen dem. Plockar man kanske druvor på törnen eller fikon på tistlar? 17Så bär varje gott träd bra frukt, men ett uselt träd bär dålig frukt. 18Ett gott träd kan inte bära dålig frukt, inte heller kan ett uselt träd bära bra frukt. 19Varje träd som inte bär bra frukt huggs ner och kastas i elden. 20På deras frukt skall ni alltså känna igen dem.

21Inte alla som säger 'Herre, herre' till mig skall komma in i himmelriket, utan bara de som gör min himmelske faders vilja.

”Vem i hela världen kan man lita på?” så sjöng Mikael Wiehe i en välkänd låt. Ja, vem kan man lita på när vi utsätts för en mängd motstridiga budskap. Vi närmar oss valet och snart kommer valdebatterna stå som spön i backen i TV-rutan. Politiker kommer att göra allt för att övertyga oss tittare om att just de har den bästa lösningen för Sveriges framtid.

Och det går ju inte att sticka ut huvudet genom dörren eller ner i tidningen utan att utsättas för reklam. Företag som försöker övertyga oss om att just de har den bästa produkten.

Inom den religiösa världen så kommer vi inte undan detta heller, tvärtom så är det kanske än värre här. Olika predikanter och förkunnare drar åt olika håll. Med jämna mellanrum så poppar det ju upp uppfattningar som att Jesus inte skulle ha funnits, eller har han det så var han i alla fall inte Guds Son.

Även inom Kyrkan så kan det vara en väldigt stor spännvidd mellan olika präster och deras uppfattningar om teologi och vem Gud och Jesus är. Vissa tolkar trosbekännelsen symboliskt medan andra menar att den ska läsa bokstavligt. Och alla tycker ju att just de har rätt och vill övertyga om det, precis som jag gör just nu inför er. Så vem i hela världen kan man lite på?

Tänker man efter så är det väldigt lite man vet i ordets bokstavliga betydelse. I de allra flesta fallen så borde vi hellre säga: ”jag tror mig veta” än ”jag vet”. Nästa all vår kunskap bygger nämligen på förtroende. Det är andra människor, som vi litar på, som talar om saker för oss och vi tror dem. I skolan är det ju lärare och läroböcker som förmedlar kunskap, och så är det ju tidningar och TV och andra medier som vi tar del av. Och

normalt så vi litar på det som sägs, men kan vi egentligen det? Hur mycket kan vi säga att vi vet.

Nej, vi kan naturligtvis inte lita på allt som sägs, eftersom mycket av det som sägs är direkt motstridigt. Jag tror att de flesta av oss har läst en tidningsartikel inom ett ämne där vi själva är insatta, och snabbt hittat mer än ett fel. Och kanske tänkt: hur är det då med de artiklar där jag inte är insatt? Tyvärr så har denna insikt gjort att många, särskilt de unga, har blivit superkritiska och ifrågasätter precis allt som sägs.

För att kunna orientera sig i den mediala världen som vi lever i, både inom och utom kyrkan, så gäller det att inte naivt tro på allt som sägs, men inte heller cyniskt misstro allt. Vi behöver en förmåga som kallas urskillning, eller med dagens rubrik: andlig klarsyn. Vi måste kunna skilja mellan andarna, lära oss att bedöma trovärdigheten i det som sägs.

Man kan kanske tycka att en falsk profet är lätt att känna igen, men så är det inte, de kommer ju förklädda till får, säger Jesus. Och förmodligen är en falsk profet inte själv medveten om detta. Någon har sagt: vägen till helvetet är kantade av goda avsikter, och det ligger mycket i det. Man kan ha de bästa avsikter och det kan ändå bli väldigt fel.

När Machiavelli skrev sin bok Fursten så skrev han att en dålig furste tyvärr inte kan kompenseras med bra rådgivare. För problemet är ju att en dålig furste väljer att lyssna till dåliga rådgivare. Han skriver vidare, att detta att en god furste inte skulle behöva rådgivare är helt fel, för det som kännetecknar en god furste är just insikten att man behöver goda rådgivare. Och en bra furste väljer sådana rådgivare som vågar säga även obekväma sanningar.

Även om vi lever långt från de italienska furstendömens historia så kan vi lära oss mycket av detta. Vi, var och en, har ett ansvar för vem vi lyssnar på. Precis lika lite som en furste kan skylla ifrån sig på en dålig rådgivare, det är ju han själv som valt rådgivaren, så kan vi skylla ifrån oss på någon som prackar på oss osanningar och halvlögner. Vi väljer vem vi lyssnar på och måste ta ansvar för det.

Men vilket kriterium ska vi utgå ifrån, när vi avgör om en person är trovärdig eller inte? Ja, i dagens evangelium så säger Jesus: "På deras frukt ska ni känna igen dem." Frukten är resultatet av vad som finns i trädet. Frukten är till att börja med liten och oansenlig, på våren ser man inte mycket av den. Men förr eller senare så mognar den fram.

Ja, fruktträd kan bära olika mycket frukt och jag gör inte anspråk på att vara någon expert inom branschen, men mer än en gång så har jag sett ett fruktträd med stort och yvigt lövverk med många friska gröna blad, men med mycket lite frukt. Och tvärtom, så finns det fruktträd där grenarna dignar av frukt men med bladen är det inte mycket med.

Jag tror att det är likadant med oss människor. Det finns de som har lätt att få med sig andra, som ger ett trovärdigt intryck, men som egentligen har falska avsikter. Så låt oss inte döma efter det yttre utan vänta tills vi lärt känna människan och frukten som denne bär.

Just tiden är ett viktigt kriterium för att bedöma en människa. Det sägs att det första intrycket man gör när man träffar en ny människa är avgörande, vilket ju är förskräckligt om det är sant. Tänk om man just den dagen har varit hos tandläkaren. Vi behöver lära oss att inte dra några snabba slutsatser om andra människor utan låta tiden avgöra saken.

Samtidigt så är ju just detta ett problem också. Det tar tid innan frukten mognar fram och under den tiden kan åtskillig skada hinna ske. När den dåliga frukten väl avslöjar den falska profeten så behövs egentligen ingen andlig klarsyn, då är det uppenbart för alla.

Vi behöver öva upp våra inre sinnen för att kunna skilja mellan det äkta från det falska. Du kanske någon gång har mött en människa som får dig att känna en inre oro. Till det yttre verkar allt stämma, det finns inget som du kan sätta fingret på, du känner bara en stor olust. I sådana situationer så är ett gott råd att lita på den inre rösten. Lever vi i bön, om vi har vårt inre takfönster öppet mot Gud, så kan det mycket väl vara Anden som manar oss till försiktighet.

Men det kanske bara är jag som har fel, kanske du tänker. Det kanske bara är mina fördomar och förutfattade meningar som får mig att reagera.

Ja, ibland kan det naturligtvis vara så. Men det kommer i så fall tiden att utvisa. Tiden prövar allt. Genom erfarenhet så lär vi oss vem vi kan lita på.

Andlig klarsyn kan rädda oss från de två dikena: att å ena sidan naivt tro på allt som sägs och å andra sidan cyniskt misstro allt. För att kunna orientera oss behöver vi be Gud om urskillningens gåva, gåvan att skilja mellan andarna.